

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO**

z dnia 13 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w Gminie Łomianki ze Zbowidowskiej na Adolfa Pilcha.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Burmistrzowi Łomianek.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada Miejska w Łomiankach nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Zbowidowskiej. Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1 (pismo z dnia 24 listopada 2017 r. znak WNP-I.40.659.2017.KS). Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu

na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do organu nadzoru w dniu 6 grudnia 2017 r. (pismo z dnia 6 grudnia 2017 r. znak BUW-940-229(4)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa Zbowidowska wypełnia normę art. 1 ustawy.

Związek Bojowników o Wolność i Demokrację (ZBoWiD) to organizacja kombatancka utworzona 2 września 1949 r., w wyniku narzuconego zjednoczenia 11 istniejących w tym czasie, działających od 1945 r., organizacji kombatanatów i więźniów obozów hitlerowskich. Do 1989 r., politycznie i organizacyjnie podporządkowany PZPR, ZBoWiD zrzeszał część byłych żołnierzy z regularnych polskich formacji wojskowych, organizacji zbrojnych walczących o niepodległość Polski w okresie przed 11 listopada 1918 r., organizacji konspiracyjnych walczących w okresie II wojny światowej, więźniów obozów hitlerowskich, żołnierzy Wojska Polskiego oraz członków różnych ugrupowań komunistycznych, funkcjonariuszy UB i MO. ZBoWiD zrzeszał także wdowy i sieroty, będące członkami rodzin pomordowanych lub poległych obywateli polskich. Do ZBoWiD nie przyjmowano wielu kombatanatów, głównie z powodów politycznych, m.in. części żołnierzy Armii Krajowej. Miało to miejsce zwłaszcza do 1956 r., w okresie największego nasilenia stalinizmu w powojennej Polsce. Do głównych zadań ZBoWiD należało potwierdzanie i weryfikowanie uprawnień kombatanckich oraz uprawnionych do nich członków rodzin. Związek realizował te cele na podstawie uprawnień przyznanych przez władze państwowe. Udzielano także wsparcia materialnego lub realizowano różnego rodzaju formy opieki nad kombatanatami i ich rodzinami, oraz rodzinami pomordowanych lub poległych. ZBoWiD prowadził także działalność w zakresie gromadzenia archiwaliów dotyczących walk z Niemcami w okresie okupacji niemieckiej (1939–1945) i likwidacji struktur powojennego podziemia antykomunistycznego w Polsce (w zakresie wytycznych wyznaczonych przez władze komunistyczne). Cyklicznie był organizatorem obchodów ważnych rocznic oraz uczestniczył w budowie pomników upamiętniających działalność kombatancką i martyrologię. W 1990 r. ZBoWiD przekształcono w Związek Kombatanatów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy ulicy ze Zbowidowskiej na Adolfa Pilcha. Dokonując zmiany nazwy ulicy, organ nadzoru uwzględnił nazwę zaproponowaną przez Gminę Łomianki, pismem z dnia 2 października 2017 r. znak RGG.6625.16.2016.

Adolf Pilch ps. *Góra, Dolina* (1914 - 2000) – cichociemny, jeden z dowódców oddziałów Armii Krajowej. Walczył w ponad 200 bitwach i potyczkach, w zdecydowanej większości zwycięskich.

W 1940 r. dotarł do Wielkiej Brytanii, gdzie przeszedł szkolenie dywersyjne cichociemnych. Został przerzucony do Polski w 1943 r. i otrzymał przydział do Kedywu Okręgu AK Czapla (Białystok), a następnie do Okręgu AK Nów (Nowogródek), działając pod pseudonimem *Góra*. Będąc oficerem, walczył w Puszczy Nalibockiej z oddziałami niemieckimi i policji białoruskiej. W grudniu 1943 r. utworzył z 40 ocalałych z pogromu akowców Polski Oddział Partyzancki pod swoim dowództwem. W ciągu miesięcy oddział rozrósł się do ponad 800 ludzi, z czego połowę stanowiła kawaleria i stoczył ok. 200 walk z Sowiecami. W lecie 1944 r. przeprowadził żołnierzy wraz z taborami w stronę Warszawy i przekroczył Wisłę pod Nowym Dworem Mazowieckim. Wziął aktywny udział w walkach w czasie Powstania Warszawskiego.

W 1945 r. wyemigrował do Wielkiej Brytanii. W latach 1978–1991 pełnił funkcję przewodniczącego Koła AK Oddział Londyn. Odwiedził kraj w 1990 r. entuzjastycznie witany przez swoich byłych żołnierzy, a także przez przedstawicieli władz. Był autorem wspomnień pt. „*Partyzanci trzech puszczy*”.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na bezczynność Gminy w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Gminie przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI

Zdzisław Szipera

